

Protokoll fört vid enskild föredragning

Utbildnings- och kulturavdelningen
Utbildningsbyrån, U2

Beslutande
Viceantråd
Annika Hambrudd

Föredragande
Byråchef
Jonna Grunér

Justerat
Omedelbart

Nr 42

Lagpromemoria, förslag till revidering av
studiestödslagen
ÅLR 2024/6936
80 U2

Beslut

Lagstiftningspromemorian, **bilaga 1, U224E29**, överförs härmed till lagberedningen för
fortsatt beredning.

Lag-PM: landskapslag om studiestöd

REVIDERINGSFÖRSLAG

Dnr: 2024/6936

Datum: 15.10.2024

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

Innehållsförteckning.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
1. Bakgrund.....	2
2. Nuläge.....	2
2.1 8 §. Studiepenningens fastställande och belopp	2
2.2 2 §. Omfattningskravet för hel- och deltidsstudier	2
2.3. 6a §. Indexjustering	3
3. Behov av ändringar.....	3
3.1 Förslag 8 §. Studiepenningens fastställande och belopp	3
3.2 Förslag 2 §. Omfattningskravet för hel- och deltidsstudier	4
3.3 Förslag 6a §. Indexjustering	4
4. Omvärldsanalys.....	4
5. Konsekvensbedömning.....	5
5.1 Ekonomiska konsekvenser 8 §. Studiepenningens fastställande och belopp.....	6
5.2 Ekonomiska konsekvenser 2 §. Omfattningskravet för hel- och deltidsstudier.....	7
5.3 Ekonomiska konsekvenser 6a §. Indexjustering	7
5.4 Barnkonsekvensbedömning 8 §. Studiepenningens fastställande och belopp... Fel! Bokmärket är inte definierat.	
5.5 Barnkonsekvensbedömning 2 §. Omfattningskravet för hel- och deltidsstudier.... Fel! Bokmärket är inte definierat.	
5.6 Barnkonsekvensbedömning 6a §. Indexjustering	Fel! Bokmärket är inte definierat.
6. Ändringar som föreslås i studiestödslagen.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
6.1 8 §. Studiepenningens fastställande och belopp	8
6.2 2 §. Omfattningskravet för hel- och deltidsstudier	8
6.3 6a §. Indexjustering, ny 6b §.	8
7. Ikraftträdande	9

1. Bakgrund

Förslaget till ändring av landskapslag om studiestöd gäller följande innehåll och paragrafer i landskapslag (2006:71) om studiestöd:

- 8 §. Studiepenningens fastställande och belopp: gäller studerande som studerar vid kostnadsfri gymnasieutbildning eller förberedande utbildning för gymnasialstadiet
- 2 §. Definitioner: gäller justering av kompetenspoäng
- 6a §. Indexjustering: gäller frysning av index kommande tre år

2. Nuläge

2.1 8 §. Studiepenningens fastställande och belopp

Enligt gällande studiestödslag är studiepenningsbeloppen för studerande vid avgiftsfritt gymnasium, boende hos vårdnadshavare följande:

17 år			18 år -		
BOR HOS FÖRÄLDRARNA			BOR HOS FÖRÄLDRARNA		
Studieform	Heltid	Deltid	Studieform	Heltid	Deltid
Kostnadsfri gymnasieutbildning eller förberedande utbildning för gymnasialstadiet	128	64	Kostnadsfri gymnasieutbildning eller förberedande utbildning för gymnasialstadiet	138	69

2.2 2 §. Omfattningskravet för hel- och deltidstudier

Enligt 3 § i studiestödslagen är ett av de allmänna villkoren för rätt till studiestöd att studierna bedrivs som huvudsyssla. Begreppet *studier som huvudsyssla* innebär enligt 2 § i studiestödslagen att studierna bedrivs på heltid eller deltid. I samma bestämmelse anges omfattningskravet för hel- och deltidstudier utgående från om studierna utgörs av högskoleutbildning, annan än högskoleutbildning eller grundskoleutbildning för andra än läropliktiga. Det nu gällande omfattningskravet för heltidsstudier för annan än högskoleutbildning är enligt 2 § 10 mom. b punkten att studierna sker inom ramen för den utbildning som den studerande antagits till och att studierna sker i en studietakt som motsvarar i genomsnitt minst 4,78 kompetenspoäng per månad. Motsvarande omfattningskrav för deltidstudier är enligt 2 § 11 mom. b punkten att studierna sker inom ramen för en utbildning som den studerande antagits till och att studierna sker i en studietakt som motsvarar i genomsnitt minst 3,33 kompetenspoäng per månad.

2.3. 6a §. Indexjustering

Enligt 6a § i studiestödslagen indexjusteras beloppen för de olika studiestödsformerna i 2 kap. samt gränsen för den studerandes inkomst i 20 § och gränsen för föräldrarnas inkomster i 21 § årligen med den ändring av konsumentprisindex som Ålands statistik- och utredningsbyrå fastställt för det föregående kalenderåret. Beloppen justeras inte om ändringen i konsumentprisindex är negativ. De indexjusterade beloppen fastställs av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten före utgången av april månad och tillämpas från och med augusti månad.

3. Behov av ändringar

Från och med den 1 augusti 2025 är avsikten att det åländska gymnasiet enligt lag ska bli avgiftsfritt. Det innebär att gymnasiestuderande inte längre förväntas ha några kostnader för skolmaterial så som exempelvis böcker och datorer. För att anpassa studiestödet till det avgiftsfria gymnasiet föreslås en justering av studiepenningens belopp för studerande som studerar vid avgiftsfritt gymnasium och som bor hos vårdnadshavare.

För att likställa kraven för hur många kompetenspoäng som krävs för heltids- och deltidstudier gällande andra än högskolestudier med rikets krav, finns behov av en justering av kompetenspoängsomfattningen per månad. Syftet med ändringen är att säkerställa att studerande vid åländska och finländska utbildningar som inte är högskola ska ha möjlighet att beviljas studiestöd utifrån likvärdiga villkor för likvärdiga utbildningar.

Idag sker en årlig indexjustering av studiestödet uppåt vilket medför en årlig kostnadsökning av studiestödet. I syfte att anpassa kostnaderna för studiestödet till rådande ekonomiska förhållanden föreslås att indexeringen av studiestödet fryses tre år framåt från och med 2025 med undantag för tillägget för 17 åringar, försörjartillägget samt inkomstgränsen för den studerande, vars belopp föreslås indexjusteras i vanlig ordning.

3.1 Förslag 8 §. Studiepenningens fastställande och belopp

Studiepenningen minskas inte för de som studerar vid avgiftsfritt gymnasium, är under 18 år och behöver en studieboende för att restiden från föräldrahemmet till skolan under normala förhållanden är längre än två timmar tur och retur. Studiepenningen minskas inte heller för de som studerar vid avgiftsfritt gymnasium, har fyllt 18 år och bor självständigt.

En omfördelning av kostnaderna görs utifrån att de studerande i Ålands gymnasium enligt kommande lagändring har avgiftsfri gymnasieutbildning. För att säkerställa att alla som vill gå på gymnasiet ska ha förutsättningar till att göra det även om man är tvungen att skaffa en egen bostad på grund av långa resor från hemmet justeras studiepenningen endast för studerande som är boende hos vårdnadshavare.

Förslag på studiestödsbelopp i euro/månad att börja gälla från och med 1.8.2025:

17 år			18 år -		
BOR HOS FÖRÄLDRARNA			BOR HOS FÖRÄLDRARNA		
Studieform	Heltid	Deltid	Studieform	Heltid	Deltid
Kostnadsfri gymnasieutbildning eller förberedande utbildning för gymnasialstadiet	60	30	Kostnadsfri gymnasieutbildning eller förberedande utbildning för gymnasialstadiet	66	33

3.2 Förslag 2 §. Omfattningskravet för hel- och deltidsstudier

Föreslås en anpassning av omfattningskravet för andra än högskolestudier till dagens flexibla utbildningssystem samt till de omfattningskrav som gäller i övriga Finland för studiestödstagare vid FPA.

2 § 10 mom. b punkten, förslag att börja gälla från och med 1.8.2025 för heltidsstudier:

b) att studierna sker inom ramen för en utbildning som den studerande antagits till och att studierna sker i en studietakt som motsvarar i genomsnitt minst 4,5 kompetenspoäng per månad.

2 § 11 mom. b punkten, förslag att börja gälla från och med 1.8.2025 för deltidsstudier:

b) att studierna sker inom ramen för en utbildning som den studerande antagits till och att studierna sker i en studietakt som motsvarar i genomsnitt minst 3,13 kompetenspoäng per månad.

3.3 Förslag 6a §. Indexjustering

I syfte att anpassa kostnaderna för studiestödet till rådande ekonomiska förhållanden föreslås att indexeringen av studiestödet fryses tre år framåt från och med 1 januari 2025 med undantag för tillägget för 17 åringar, försörjartillägget samt inkomstgränsen för den studerande, vars belopp föreslås indexjusteras i vanlig ordning.

4. Omvärldsanalys

Omvärldsanalysen innefattar en jämförelse av studiestöden i riket och i Sverige.

4.1 Förslag 8 §. Studiepenningens fastställande och belopp

På fastlandet har läroplikten utvidgats med anledning av att läropliktsåldern har höjts till 18 år vilket innefattar även studier på andra stadiet (gymnasialstadiet). I och med den utvidgade läroplikten blev också gymnasiala utbildningar kostnadsfria för studerande. På Åland har man inte lagstiftat om utvidgad läroplikt men landskapsregeringen har gått in för att göra gymnasieutbildningen avgiftsfri så att kostnaderna ska vara de samma som för ungdomar i riket.

JÄMFÖRELSE AV STUDIESTÖDSBELOPP EURO/MÅNAD FÖR EN GYMNASIESTUDERANDE UNDER 18 ÅR UTAN BARN SOM BOR HOS FÖRÄLDER

Från och med 1.8.2024:

	Åland	Finland	Sverige
Studiepenning avgiftsfritt gymnasium	138,00	43,15 förälders inkomst kan sänka eller höja beloppet: 0,00-161,26 euro/månad	109,28 (SEK 1 250)
Studiepenning gratis lunch	158,00	95,39 (43,15+52,24*) *läromedelstillägg beroende på föräldrars inkomst	109,28 (SEK 1 250)
Studielån	331,00	400,00	Inget lån för studerande under 20 år

4.2 Förslag 2 §. Omfattningskravet för hel- och deltidstudier

Förslaget motsvarar rikets krav på omfattning för beviljande av studiestöd för heltidsstudier. Förslaget gällande omfattningen för deltidstudier grundar sig på rikets omfattningskrav för heltidsstudier, men är anpassat utifrån möjligheten att i åländsk studiestödslagstiftning bevilja studiestöd även för deltidstudier. I riket har man ingen lagstiftning som reglerar studiestödet vid deltidstudier.

4.3 Förslag 6a §. Indexjustering

I riket justeras studiepenningens belopp, studiepenningens försörjarhöjning och läromedelstillägget enligt studiestödslagens 11 § 8 mom. vid ingången av varje läsår på det sätt som framgår av lagen om folkpensionsindex (FFS 456/2001). Det samma gäller vuxenutbildningsstödet grunddel som utbetalas med stöd av lagen om vuxenutbildningsförmåner (FFS 1276/2000). Med stöd av lagen om indexjustering åren 2024–2027 av vissa förmåner och belopp som är bundna vid folkpensionsindex och levnadskostnadsindex (FFS 1296/2023) justeras inte ovannämnda understöd under åren 2024–2027.

5. Konsekvensbedömning

Barnkonsekvensanalysen görs i samarbete med Rädda barnen r.f. och resultaten rapporteras senare till lagberedningen. Förslagets ekonomiska konsekvenser berörs närmare nedan.

5.1 Ekonomiska konsekvenser gällande ändring i studiepenningens belopp

För Ålands landskapsregering leder förslaget för år 2025 en inbesparing om ca 430 000 euro:

Enligt förslaget:	
Barnbidraget	110,00
55 % av barnbidraget	60,50 nytt belopp för studiepenning u 18
60 % av barnbidraget	66,00 nytt belopp för studiepenning 18+
kostnad u 18	186 491,25 per 9 månader
kostnad 18+	203 445,00 per 9 månader
Total kostnad	389 936,25 per 9 månader
Inbesparing	430 008,75

Studiepenning för studerande vid avgiftsfritt gymnasium, under 18 år, boende hos vårdnadshavare minskar med 68 euro/månad, från 128 e/mån till 60 e/mån.

Studiepenning för studerande vid avgiftsfritt gymnasium, 18 år eller äldre, boende hos vårdnadshavare minskar med 72 euro/månad, från 138 e/mån till 66 e/mån.

För övriga studerande vid avgiftsfritt gymnasium sker ingen förändring i studiepenningen:

- Studiepenningen för studerande under 18 år som är tvungna att flytta hemifrån, till exempel på grund av att föräldrahemmet är i skärgården, påverkas inte.
- Studiepenningen för studerande 18 år eller äldre som bor självständigt påverkas inte.

Studiepenning i euro/månad för studerande vid avgiftsfritt gymnasium, bor hos vårdnadshavare, enligt nuvarande lag:

17 år			18 år -		
BOR HOS FÖRÄLDRARNA			BOR HOS FÖRÄLDRARNA		
Studieform	Heltid	Deltid	Studieform	Heltid	Deltid
Kostnadsfri gymnasieutbildning eller förberedande utbildning för gymnasialstadiet	128	64	Kostnadsfri gymnasieutbildning eller förberedande utbildning för gymnasialstadiet	138	69

Studiepenning i euro/månad enligt förslaget:

17 år			18 år -		
BOR HOS FÖRÄLDRARNA			BOR HOS FÖRÄLDRARNA		
Studieform	Heltid	Deltid	Studieform	Heltid	Deltid
Kostnadsfri gymnasieutbildning eller förberedande utbildning för gymnasialstadiet	60	30	Kostnadsfri gymnasieutbildning eller förberedande utbildning för gymnasialstadiet	66	33

Genom avgiftsfritt gymnasium säkerställs det att alla ungdomar som studerar på gymnasialstadiet ska ha tillgång till skollitteratur och annan utrustning som behövs i anslutning till studierna.

5.2 Ekonomiska konsekvenser gällande ändrat omfattningskrav på studierna

Inga kända ekonomiska konsekvenser. Under läsåret 2024–2025 har hittills ingen med omfattning 4,5–4,78 nekats studiestöd, så bedömningen är att påverkan på barn och ungdomar är mycket liten. En eventuell påverkan har i så fall positiv inverkan på ungdomars ekonomi eftersom kravet justeras nedåt.

5.3 Ekonomiska konsekvenser gällande frysning av indexjustering

Landskapsregeringens inbesparing för år 2025 uppgår till ca 76 000 euro.

De ekonomiska konsekvenserna för ungdomar kan klassas som ringa, för gymnasieutbildande (gäller inte för tillägget för 17 åringar, försörjartillägget samt inkomstgränsen för den studerande) innebär en frysning av indexjusteringen enligt nya lagförslaget ett bortfall om 1,20 euro per månad för år 2025 medan konsekvensen för högskolestuderande är större. En frysning av index för heltidsstuderande högskolestuderande innebär ett ekonomiskt bortfall om 8 euro per månad för år 2025 för studiestödet och ca 5 euro för bostadsstödet.

6.Ändringar som föreslås i studiestödslagen

Nedan finns förslag på hur bestämmelserna i studiestödslagen borde utformas utgående från de ändringsbehov som presenterats ovan.

6.1 8 §. Studiepenningens fastställande och belopp

Studiepenningen fastställs med beaktande av den studerandes ålder, boendeform, studieform och studietakt.

Studiepenningens belopp i euro per månad är:

Ålder		17				18+			
Boendeform		Hos föräldrar		Självständigt		Hos föräldrar		Självständigt	
Studietakt		Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid
Studieform	Kostnadsfri gymnasieutbildning eller förberedande utbildning för gymnasialstadiet	60	30	198	99	66	33	210	105
	Högskola	200	100	280	140	324	162	400	200
	Annan skola	158	79	234	117	254	127	332	166

För en studerande som studerar vid en annan skola än en högskola och som inte erbjuds kostnadsfri lunch i skolan höjs beloppet till samma belopp som för en studerande vid högskola.

6.2 2 § 10 och 11 mom. b punkten, definitionen gällande heltids- och deltidstudier

2 § 10 mom. b punkten:

b) att studierna sker inom ramen för en utbildning som den studerande antagits till och att studierna sker i en studietakt som motsvarar i genomsnitt minst **4,5** kompetenspoäng per månad eller

2 § 11 mom. b punkten:

b) att studierna sker inom ramen för en utbildning som den studerande antagits till och att studierna sker i en studietakt som motsvarar i genomsnitt minst **3,13** kompetenspoäng per månad eller

6.3 Ny 6b § gällande indexjustering under åren 2025-2027 .

Ny §6b. Indexjustering under åren 2025-2027

Med avvikelse från bestämmelserna i 6a § justeras inte beloppen med undantag för försörjartillägget enligt 6 § 1 mom. c punkten, tillägget för studerande som är 17 år enligt 6 § 1 mom. d punkten samt inkomstgränsen för den studerande enligt 20 § under perioden från den 1 januari 2025 till den 31 december 2027.

7. Ikraftträdande

Avseende 8 och 2 § bör lagen träda i kraft senast under första halvan av april 2025 och börja gälla för studiestöd beviljat för tid från och med 1.8.2025. Detta för att arbetet vid studiestödsenheten ska kunna fortgå i normal takt utan fördröjd handläggningstid.